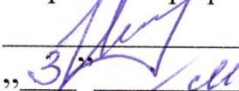

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Перший проректор

 Н.М. Іщенко
„30 червня” 2018 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

статус дисципліни нормативна

за спеціальністю: 073 Менеджмент

АВТОР ПРОГРАМИ:

к.е.н., доц. б.в.з. Філімонова О.Б.

к.е.н, доц. б.в.з. Полетаєв О.О.

викл. Лушко С.М.

кафедра фінансів і кредиту

„27” червня 2018 р.

Миколаїв 2018

Лист погодження робочої програми

Робочу програму схвалено:

на засіданні кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
Протокол № _____ від „____” _____ 2017 р.

Завідувач кафедри _____ Т. М. Фертікова

на засіданні випускової кафедри фінансів і кредиту
Протокол № 3 від „25” 10 2017 р.

В. о. завідувача кафедри _____ К. П. Черненко

на засіданні випускової кафедри економіки підприємства
Протокол № 3 від „11” 10 2017 р.

Завідувач кафедри _____ О. Б. Кузьменко

на засіданні випускової кафедри обліку і аудиту
Протокол № 4 від „7” 11 2017 р.

Завідувач кафедри _____ Ю. В. Великий

на засіданні випускової кафедри менеджменту
Протокол № _____ від „____” _____ 2017 р.

В. о. завідувача кафедри _____ О. Ю. Стоян

на засіданні методичної ради факультету економічних наук
Протокол № _____ від „____” _____ 2017 р.

Голова _____ Ю. Ю. Верланов

Робочу програму погоджено за формами навчання:

Денна форма навчання:

В. о. декана факультету економічних наук _____ О. Б. Філімонова

„____” _____ 2017 р.

Заочна форма навчання:

Директор ННІПО

_____ Г. Л. Норд

„____” _____ 2017 р.

Начальник навчально-методичного відділу

_____ І. Ю. Потай

„____” _____ 2017 р.

1. Концепція викладання дисципліни.

Дисципліна «Фінанси» за освітньо-професійною програмою та навчальним планом підготовки бакалаврів за спеціальностями 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 073 Менеджмент, 076 Підприємництво, торгівля, біржова діяльність має статус нормативної циклу професійної та практичної підготовки.

Фінанси являють собою досить складне багатопланове суспільне явище, яке характеризується різними сутнісними ознаками та формами прояву. Як і будь-яке явище, вони можуть розглядатись на різних рівнях узагальнення і деталізації. Звідси походить формування блоку фінансових дисциплін, який можна поділити на три рівні:

- загальна теорія фінансів;
- характеристика окремих сфер і ланок фінансових відносин (фінанси підприємств, страхова справа, державні фінанси і т.д.);
- характеристика форм фінансових відносин і методів фінансової діяльності (фінансовий менеджмент, банківські операції, ринок фінансових послуг тощо).

Основою вивчення фінансової науки є засвоєння її фундаментальних засад. Саме це визначає місце навчальної дисципліни «Фінанси» у системі економічної освіти.

Метою дисципліни «Фінанси» є формування базових знань з теорії фінансів, засвоєння закономірностей їх функціонування на макро- і мікрорівнях як теоретичної основи фінансової політики і розвитку фінансової системи.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки бакалаврів (див. рис. 1).

Рис. 1. Структурно-логічний зв'язок з іншими дисциплінами

Завданнями дисципліни є вивчення сутності, функцій та ролі фінансів у ринковій економіці; закономірностей їх еволюційного розвитку; теоретичних основ державних, корпоративних і міжнародних фінансів; засад функціонування фінансової системи держави.

Предметом дисципліни виступають економічні відносини з приводу формування, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів у грошовій формі.

Знання та навички. Згідно з вимогами програми після вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- теоретичні основи фінансової науки;
- основні сфери застосування фінансових концепцій;
- взаємозв'язок сфер і ланок фінансової системи;
- взаємодію основних суб'єктів фінансових відносин;
- роль і місце державних фінансів в контексті економічного відтворення.

вміти:

- використовувати базові фінансові концепції при аналізі та інтерпретації економічних явищ;
- формулювати найпростіші прикладні проблемні ситуації;
- розв'язувати елементарні нечітко задані фінансові задачі;
- обґрунтовувати управлінські рішення на підставі результатів фінансового аналізу.

Методики і технології викладання дисципліни:

Тематичний план дисципліни «Фінанси» складається з п'яти змістових модулів. Кожен з них охоплює близькі за змістом і логічно пов'язані теми та розкриває відносно самостійні блоки курсу, що присвячені основам фінансів і фінансової науки, децентралізованим і централізованим фінансам, фінансовій інфраструктурі та фінансовому менеджменту, міжнародним фінансам і фінансовій безпеці держави.

У викладанні дисципліни застосовуються такі **методи, методики і технології:**

- для опанування навчального курсу: словесні (лекція, виступ, доповідь), візуальні (ілюстрація, демонстрація, PowerPoint-презентація), практичні (розв'язування задач, практичних і розрахункових завдань), проблемно-пошукові (пошукові, дослідницькі й аналітичні роботи, розгляд проблемних ситуацій та кейсів, мозкова атака);

- для стимулювання та мотивування навчально-наукової діяльності: навчальні дискусії, дискусії із запрошенням фахівців, проблемні ситуації, ділові та командні дидактичні ігри, робота в малих групах, майстер-класи і тренінги, моделювання та проектування, творчі завдання, конкурси, вікторини;

- для контролю і самоконтролю: опитування, тестові завдання, контрольна робота, питання для самоконтролю, екзамен).

Види робіт: Контроль рівня засвоєння матеріалу та знань студентів проводиться у таких формах: виконання індивідуальних і групових пошукових, творчих, розрахункових і аналітичних завдань; виконання самостійних і контрольних письмових аудиторних робіт; усні відповіді, тестування та розв'язування задач на групових заняттях; екзамен.

Протягом семестру здійснюється поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час усного опитування та письмового тестування, захисту індивідуальних завдань, перевірки самостійних і контрольних робіт.

Підсумковий контроль з дисципліни «Фінанси» проводиться згідно з навчальним планом у формі екзамену, в строки, згідно з графіком навчального процесу та розкладом іспитової сесії, в обсязі навчального матеріалу.

2. Витяг з навчального плану напрямів підготовки

Форма навчання	Семестр / триместр	Всього годин	В тому числі							Екзамен
			аудиторних					самостійна робота студента		
			лекцій	семінарських	практичних	лабораторних	консультацій	семестрова робота по дисципліні	курсорова робота (проект)	
073 Менеджмент										
очна	3	150	30	30			2	90		8

3. Зміст навчальної дисципліни – тематичні плани дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи фінансів і фінансової науки

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів.

Розглядається предмет фінансової науки, визначається сутність фінансів. Обґрунтовуються необхідність та характерні особливості фінансів. Зазначаються функції фінансів і характеризується фінансова система.

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів.

Фінанси розглядаються як економічна категорія. Висвітлюється історичний характер фінансів.

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки.

Розглядаються історичні передумови виникнення фінансової науки та її роль у суспільстві. Характеризується розвиток фінансової науки у XV—XIX ст. Визначаються характерні риси світової фінансової науки у XX ст. Наводиться розвиток фінансової науки у сучасний період.

Тема 4. Фінансове право і фінансова політика.

Висвітлюється фінансова політика, її сутність, види і значення. Наводиться фінансовий механізм та його роль у реалізації фінансової політики. Надаються поняття та система фінансового права.

Змістовий модуль 2. Децентралізовані фінанси

Тема 5. Фінанси домогосподарств

Розглядається домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин. Визначаються теоретичні основи фінансів домогосподарств. Наводяться бюджет домогосподарства, його структура. Аналізуються сукупні ресурси і сукупні витрати домогосподарства, заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники.

Тема 6. Фінанси суб'єктів господарювання

Надається поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації. Здійснюється класифікація суб'єктів господарювання. Визначаються основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки. Висвітлюються основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ. Розглядаються фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади, фінанси некомерційних організацій – об'єднань громадян, а також фінансова діяльність підприємців – фізичних осіб.

Змістовий модуль 3. Централізовані (державні та місцеві) фінанси

Тема 7. Податки. Податкова система.

Обґрунтовуються сутність, необхідність та види податків. Розглядаються податкова політика і податкова система України. Характеризується організація податкової роботи та діяльність державної податкової служби.

Тема 8. Бюджет. Бюджетна система.

Визначаються соціально-економічна сутність, необхідність та призначення бюджету. Розкриваються бюджетна політика і бюджетний механізм. Розглядаються бюджетний устрій та бюджетна система. Характеризується економічна сутність і склад доходів бюджету. Наводяться видатки бюджету, їх сутність, склад і класифікація. Висвітлюються бюджетні права та бюджетна ініціатива, а також бюджетний процес.

Тема 9. Бюджетний дефіцит.

Наводяться поняття стану бюджетного фонду та дефіциту бюджету. Аналізуються соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту. Розглядаються джерела фінансування дефіциту бюджету та їх класифікація, а також методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету.

Тема 10. Державний кредит. Державний борг

Розглядається економічна природа та роль державного кредиту. Характеризуються форми державного кредиту та класифікація державних позик. Аналізується державний борг: сутність та соціально-економічні наслідки. Висвітлюється управління державним боргом.

Тема 11. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.

Наводяться сутність, функції та принципи організації місцевих фінансів. Розглядаються місцеві фінансові інститути та їх характеристика. Обґрунтовується роль місцевих фінансів в економічній системі держави. Визначається бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.

Тема 12. Соціальні позабюджетні фонди.

Підкреслюються необхідність, зміст і роль соціальних позабюджетних фондів. Характеризуються становлення та розвиток соціальних позабюджетних фондів. Надається загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів. Аналізується вітчизняна практика функціонування соціальних позабюджетних фондів.

Змістовий модуль 4. Фінансова інфраструктура та фінансовий менеджмент

Тема 13. Страхування. Страховий ринок.

Обґрунтовується об'єктивна необхідність і сутність страхового захисту. Характеризуються страхові фонди як джерело забезпечення страхового захисту. Розглядаються економічна природа і сутність страхування, функції і принципи страхування. Здійснюється класифікація страхування і розглядаються поняття страхового ринку, його структура. Характеризується державне регулювання у сфері страхування.

Тема 14. Фінансовий ринок.

Розглядається фінансовий ринок у системі економічних відносин. Визначається сегментація фінансового ринку і надається характеристика інструментів фінансового ринку. Висвітлюються суб'єкти фінансового ринку, фінансові посередники із зазначенням класифікації та функціонального призначення.

Тема 15. Фінансовий менеджмент.

Розглядається сутність фінансового менеджменту. Розкривається сутність фінансових рішень, їх розробка, прийняття та реалізація. Визначається мета й основні завдання фінансового менеджменту, стратегія і тактика фінансового менеджменту. Подаються

принципи і функції фінансового менеджменту, їх характеристика, а також механізм фінансового менеджменту, його сутність та складові.

Змістовий модуль 5. Міжнародні фінанси та фінансова безпека держави

Тема 16. Міжнародні фінанси.

Аргументуються сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів. Розглядається міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу і міжнародний неринковий перерозподіл фінансових ресурсів.

Тема 17. Фінансова безпека держави.

Висвітлюється економічна безпека як багаторівнева система: поняття та базові елементи. Характеризується фінансова безпека: сутність і місце в системі економічної безпеки. Окреслюється механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.

Тема 18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою.

Наводяться сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою. Характеризуються фінансові системи Сполучених Штатів Америки, Федеративної Республіки Німеччини, Великої Британії, Франції, Японії, Скандинавських країн.

Тема 19. Фінанси Європейського Союзу.

Приводяться етапи економічної інтеграції в Європі. Розглядається фінансова політика у контексті поглиблення європейської інтеграції. Аналізуються валютно-фінансова конвергенція та особливості організації фінансів Європейського Союзу. Характеризуються бюджет Європейського Союзу, бюджетна стратегія і бюджетний процес. Вивчається гармонізація та уніфікація податкової політики в межах Європейського Союзу. Висвітлюються валютна інтеграція, а також спільна валютна політика та запровадження євро. Здійснюється огляд основних інституцій ЄС та їх ролі у формуванні єдиної фінансової політики.

4. Погодинний план і структура навчальної дисципліни

073 Менеджмент

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	ла б	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи фінансів і фінансової науки												
Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів	4	1	1	–	–	2	4	0,5	–	–	–	3,5
Тема 2. Генезис і еволюція фінансів	3	1	1	–	–	1	3	–	–	–	–	3
Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки	4	1	1	–	–	2	4	–	–	–	–	4
Тема 4. Фінансове право і фінансова політика	4	1	1			2	4	0,5	–			3,5
Разом за змістовим модулем 1	15	4	4	–	–	7	15	1	–	–	–	14
Змістовий модуль 2. Децентралізовані фінанси												
Тема 5. Фінанси домогосподарств	6	2	2	–	–	2	5	0,5	0,5	–	–	4
Тема 6. Фінанси суб'єктів господарювання	9	2	2	–	–	5	10	1,5	1,5	–	–	7
Разом за змістовим модулем 2	15	4	4	–	–	7	15	2	2	–	–	11
Змістовий модуль 3. Централізовані (державні та місцеві) фінанси												
Тема 7. Податки. Податкова система	8	2	2	–	–	4	8	0,5	0,5	–	–	7
Тема 8. Бюджет. Бюджетна система	8	2	2	–	–	4	8	0,5	0,5	–	–	7
Тема 9. Бюджетний дефіцит	7	2	2	–	–	3	7	0,5	0,5	–	–	6
Тема 10. Державний кредит. Державний борг	8	2	2	–	–	4	8	0,5	0,5	–	–	7
Тема 11. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	7	2	2	–	–	3	7	0,5	0,5	–	–	6
Тема 12. Соціальні позабюджетні фонди	7	2	2	–	–	3	7	0,5	0,5	–	–	6
Разом за змістовим модулем 3	45	12	12	–	–	21	45	3	3	–	–	39
Змістовий модуль 4. Фінансова інфраструктура та фінансовий менеджмент												
Тема 13. Страхування. Страховий ринок	15	2	2	–	–	9	10	0,5	0,5	–	–	9
Тема 14. Фінансовий ринок	15	4	4	–	–	9	10	0,5	0,5	–	–	9

Тема 15. Фінансовий менеджмент	15	2	2	–	–	11	10	–	–	–	–	10
Разом за змістовим модулем 4	45	8	8	–	–	29	30	1	1	–	–	28
Змістовий модуль 5. Міжнародні фінанси та фінансова безпека держави												
Тема 16. Фінансова безпека держави	7	0,5	0,5	–	–	5	4	0,5	–	–	–	3,5
Тема 17. Міжнародні фінанси	7	0,5	0,5	–	–	5	3	0,5	–	–	–	2,5
Тема 18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	8	0,5	0,5	–	–	7	4	–	–	–	–	4
Тема 19. Фінанси Європейського Союзу	8	0,5	0,5	–	–	7	4	–	–	–	–	4
Разом за змістовим модулем 5	30	2	2	–	–	24	15	1	–	–	–	14
Усього годин	150	30	30	–	–	90	120	8	6	–	–	106

5. Аудиторна робота:

5.1. Денна (заочна) форма навчання:

5.1.1. Лекційні заняття. Плани лекційних занять

Змістовий модуль 1. Основи фінансів і фінансової науки

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

1. Предмет фінансової науки
2. Сутність фінансів
3. Необхідність та характерні особливості фінансів
4. Функції фінансів
5. Фінансова система

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів

1. Фінанси як економічна категорія
2. Передумови виникнення фінансів
3. Генезис та етапи розвитку фінансів
4. Історичні періоди розвитку фінансів

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

1. Сутність, функції та складові фінансової науки
2. Методологія фінансової науки
3. Етапи розвитку фінансової науки
4. Світова фінансова наука у XX-XXI ст.
5. Розвиток фінансової науки в Україні

Тема 4. Фінансове право і фінансова політика

1. Фінансова політика, її сутність, види і значення
2. Формування та реалізація фінансової політики
3. Фінансовий механізм та його складові
4. Поняття та система фінансового права

Змістовий модуль 2. Децентралізовані фінанси

Тема 5. Фінанси домогосподарств

1. Домогосподарство як економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин
2. Теоретичні основи фінансів домогосподарств
3. Бюджет домогосподарства, його структура
4. Сукупні ресурси, доходи і витрати домогосподарства
5. Заощадження домогосподарств, їх класифікація та мотиви

Тема 6. Фінанси суб'єктів господарювання

1. Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації
2. Класифікація суб'єктів господарювання
3. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки
4. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ
5. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади
6. Фінанси некомерційних організацій – об'єднань громадян
7. Фінансова діяльність підприємців – фізичних осіб

Змістовий модуль 3. Централізовані (державні та місцеві) фінанси

Тема 7. Податки. Податкова система

1. Сутність, необхідність та призначення податків
2. Види податків і зборів

3. Податкова політика України
4. Податкова система України
5. Організація податкової роботи та діяльність державних фіскальних органів

Тема 8. Бюджет. Бюджетна система

1. Соціально-економічна сутність, необхідність та призначення бюджету
2. Бюджетна політика і бюджетний механізм
3. Бюджетний устрій та бюджетна система
4. Економічна сутність і склад доходів бюджету
5. Видатки бюджету, їх сутність, склад і класифікація.
6. Бюджетні права та повноваження, бюджетна ініціатива
7. Бюджетний процес і його етапи

Тема 9. Бюджетний дефіцит

1. Сутність та причини дефіциту бюджету
2. Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту
3. Джерела фінансування дефіциту бюджету та їх класифікація
4. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету

Тема 10. Державний кредит. Державний борг

1. Економічна природа та роль державного кредиту
2. Форми державного кредиту та класифікація державних позик
3. Державний борг: сутність та соціально-економічні наслідки
4. Управління державним боргом

Тема 11. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

1. Сутність, функції та принципи організації місцевих фінансів
2. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика
3. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави
4. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання
5. Місцеві бюджети, їх доходи та видатки
6. Місцеві податки і збори

Тема 12. Соціальні позабюджетні фонди

1. Необхідність, зміст і роль соціальних позабюджетних фондів
2. Становлення та розвиток соціальних позабюджетних фондів
3. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів
4. Вітчизняна практика функціонування соціальних позабюджетних фондів

Змістовий модуль 4. Фінансова інфраструктура та фінансовий менеджмент

Тема 13. Страхування. Страховий ринок

1. Необхідність і сутність страхового захисту
2. Економічна природа і сутність страхування
3. Функції і принципи страхування
4. Класифікація страхування
5. Поняття страхового ринку, його структура
6. Державне регулювання у сфері страхування

Тема 14. Фінансовий ринок

1. Сутність, функції та складові фінансового ринку
2. Сегментація фінансового ринку
3. Характеристика інструментів фінансового ринку
4. Суб'єкти фінансового ринку
5. Фінансові посередники, їх класифікація та функціональне призначення

6. Валютні та фондові біржі, їх індекси та особливості діяльності
7. Фінансові послуги та особливості їх надання

Тема 15. Фінансовий менеджмент

1. Сутність фінансового менеджменту
2. Сутність фінансових рішень, їх розробка, прийняття та реалізація
3. Мета й основні завдання фінансового менеджменту
4. Стратегія і тактика фінансового менеджменту
5. Принципи і функції фінансового менеджменту
6. Механізм фінансового менеджменту, його сутність та складові

Змістовий модуль 5. Міжнародні фінанси та фінансова безпека держави

Тема 16. Фінансова безпека держави

1. Економічна безпека: поняття та базові елементи
2. Фінансова безпека: сутність і місце в системі економічної безпеки
3. Складові фінансової безпеки держави (податкова, бюджетна, боргова, грошово-кредитна, валютна, інвестиційна; безпека банківської системи, фондового і страхового ринку).
4. Механізм і система забезпечення фінансової безпеки
5. Індикатори стану фінансової безпеки країни

Тема 17. Міжнародні фінанси

1. Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів
2. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу
3. Міжнародний неринковий перерозподіл фінансових ресурсів
4. Міжнародні фінансові інституції

Тема 18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

1. Сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою
2. Фінансова система Сполучених Штатів Америки
3. Фінансова система Федеративної Республіки Німеччини
4. Фінансова система Великої Британії
5. Фінансова система Франції
6. Фінансова система Японії
7. Фінансова система Скандинавських країн

Тема 19. Фінанси Європейського Союзу

1. Етапи економічної інтеграції в Європі. Фінансова політика у контексті поглиблення європейської інтеграції.
2. Валютно-фінансова конвергенція та особливості організації фінансів ЄС
3. Бюджет Європейського Союзу, бюджетна стратегія і бюджетний процес.
4. Гармонізація та уніфікація податкової політики в межах Європейського Союзу
5. Валютна інтеграція, спільна валютна політика ЄС і запровадження євро
6. Основні фінансові інституції ЄС та їх ролі у формуванні єдиної фінансової політики

5.1.2. Семінарські заняття. Плани семінарських занять

Змістовий модуль 1. Основи фінансів і фінансової науки

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

1. Фінанси як економічна категорія
2. Об'єкт, предмет і методи фінансової науки
3. Функції фінансів
4. Розподільна функція. Об'єкти та суб'єкти розподілу. Механізм реалізації розподільної функції (первинний розподіл, перерозподіл, вторинний розподіл)

5. Контрольна функція. Органи фінансового контролю в Україні
6. Фінансова система: сутність, організаційно-інституційна структура, внутрішня будова
7. Сфери і ланки фінансової системи України

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів

1. Передумови виникнення та розвитку фінансів
2. Необхідність і причини появи фінансів
3. Товарне виробництво як передумова розвитку фінансів. Роль грошових відносин і ринку у розвитку фінансів.
4. Існування інституту публічної влади як передумова розвитку фінансів
5. Роль держави у виникненні та розвитку фінансів. Виникнення системи державних доходів і видатків, реалізація фіскальної функції
6. Роль фінансів у державному регулюванні економіки країни
7. Історичні періоди виникнення та розвитку фінансів
8. Фінанси як історична категорія. Генезис категорії та терміна «фінанси»

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

1. Сутність та складові фінансової науки
2. Функції фінансової науки
3. Методологія фінансової науки
4. Зміст і методи фінансової теорії
5. Зародження фінансової науки та її зв'язок із фінансовою практикою
6. Етапи розвитку фінансової науки
7. Світова фінансова наука у XX-XXI ст.
8. Розвиток фінансової науки в Україні

Тема 4. Фінансове право і фінансова політика

1. Сутність, значення та складові фінансової політики
2. Види фінансової політики
3. Формування та реалізація фінансової політики
4. Фінансовий механізм, його складові та роль у реалізації фінансової політики
5. Фінансове забезпечення та фінансове регулювання у складі фінансового механізму
6. Важелі впливу, фінансові стимули та санкції
7. Поняття і система фінансового права
8. Об'єкт фінансових правовідносин

Змістовий модуль 2. Децентралізовані фінанси

Тема 5. Фінанси домогосподарств

1. Сутність і характеристика домогосподарства.
2. Домогосподарство як суб'єкт фінансових відносин
3. Сутність, складові та класифікація фінансів домогосподарств
4. Бюджет домогосподарства
5. Надходження і доходи домогосподарств: первинні, вторинні, сукупний
6. Виплати і витрати домогосподарств: споживчі, неспоживчі, сукупні
7. Сукупні ресурси домогосподарств: сутність, класифікація та складові
8. Сутність і класифікація заощаджень домогосподарств, їх трансформація в інвестиції.

Тема 6. Фінанси суб'єктів господарювання

1. Сутність і характеристика суб'єктів господарювання. Їх юридичний статус, форма власності та організаційно-правова форма.
2. Сутність фінансів суб'єктів господарювання та методи їх організації
3. Фінансові ресурси суб'єктів господарювання: сутність, класифікація, джерела

4. Капітал суб'єктів господарювання. Власний та статутний капітал суб'єктів господарювання
5. Фонди грошових коштів суб'єктів господарювання
6. Доходи і витрати суб'єктів господарювання
7. Фінансовий результат суб'єктів господарювання, його формування, в т.ч. по видах діяльності
8. Особливості організації фінансів унітарних приватних підприємств
9. Особливості організації фінансів товариств з обмеженою відповідальністю
10. Особливості організації фінансів товариств з додатковою відповідальністю, повних і командитних товариств
11. Особливості організації фінансів приватних акціонерних товариств
12. Особливості організації фінансів публічних акціонерних товариств
13. Особливості організації фінансів державних унітарних підприємств (комерційних і казенних)
14. Особливості організації фінансів державних товариств
15. Особливості організації фінансів комунальних унітарних підприємств (комерційних і казенних)
16. Особливості організації фінансів комунальних товариств
17. Особливості організації фінансів бюджетних установ. Кошторисне фінансування
18. Особливості організації фінансів неприбуткових організацій
19. Особливості організації фінансів політичних партій та об'єднань громадян
20. Особливості організації фінансів неурядових і громадських організацій

Змістовий модуль 3. Централізовані (державні та місцеві) фінанси

Тема 7. Податки. Податкова система

1. Сутність і призначення податків і зборів, їх відмінність і подібність
2. Елементи і класифікація податків
3. Суб'єктний склад, об'єкт і база оподаткування
4. Ставка оподаткування: сутність, види, способи встановлення
5. Податковий період і строк сплати податку чи збору
6. Прямі податки (сутність, види, приклади, характеристика таких податків)
7. Непрямі податки (сутність, види, приклади, характеристика таких податків)
8. Загальнодержавні податки і збори (сутність, види, приклади, характеристика)
9. Місцеві податки і збори (сутність, види, приклади, характеристика таких податків)
10. Сутність податкової системи та етапи її формування
11. Податкова система, система оподаткування, система податків і зборів, система податкових органів – сутність, взаємозв'язок, спільне та відмінне у поняттях
12. Склад системи податків і зборів України
13. Функції та повноваження податкових органів в Україні
14. Загальна система оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності
15. Спрощена система оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності

Тема 8. Бюджет. Бюджетна система

1. Сутність, функції, складові та призначення бюджету
2. Поняття зведеного бюджету
3. Бюджетна система України: сутність, призначення, роль
4. Принципи бюджетної системи України
5. Склад і рівні бюджетної системи України
6. Загальний та резервний фонд бюджету: сутність, складові, призначення
7. Спеціальний фонд бюджету: сутність, складові, призначення
8. Поточний бюджет: сутність, складові, призначення
9. Бюджет розвитку: сутність, складові, призначення
10. Доходи бюджету: сутність, класифікація, приклади, характеристика основних доходів бюджетів в Україні

11. Видатки бюджету: сутність, класифікація, приклади, характеристика основних видатків бюджетів в Україні
12. Бюджетний процес і його етапи
13. Повноваження та відповідальність учасників бюджетного процесу
14. Казначейська система виконання бюджетів в Україні
15. Доходи Державного бюджету України
16. Видатки Державного бюджету України
17. Програмно-цільовий метод формування бюджетів в Україні

Тема 9. Бюджетний дефіцит

1. Стан бюджету (збалансований та незбалансований)
2. Профіцит бюджету: сутність, причини, наслідки
3. Дефіцит бюджету: сутність, причини, наслідки, класифікація
4. Фінансування бюджету: сутність та джерела. Операції з фінансування бюджету
5. Управління ліквідністю бюджету
6. Покриття бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту
7. Підходи до збалансування бюджету
8. Секвестр бюджету

Тема 10. Державний кредит. Державний борг

1. Державний кредит: сутність, роль та функції, правовий статус.
2. Форми державного кредиту
3. Сутність і види державних позик
4. Облігації державної позики (*теорія і практичні приклади*)
5. Казначейські зобов'язання (*теорія і практичні приклади*)
6. Фідуціарні позики (*теорія і практичні приклади*)
7. Міжнародний державний кредит. Позики міжнародних фінансових інституцій (*теорія і практичні приклади*)
8. Сутність і класифікація державного боргу, його причини та наслідки
9. Прямий і гарантований державний борг
10. Управління державним боргом: сутність, принципи, завдання
11. Боргова стратегія та боргова тактика
12. Боргова безпека держави та її оцінка
13. Управління державним боргом. Методи управління державним боргом (*теорія, практичні приклади, порівняння України з іншими країнами*)
14. Сутність і методи реструктуризації державного боргу (*теорія, практичні приклади, порівняння України з іншими країнами*)

Тема 11. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

1. Сутність, роль і функції місцевих фінансів
2. Система місцевих фінансів і її складові
3. Суб'єкти системи місцевих фінансів і їх повноваження
4. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика
5. Бюджетний федералізм
6. Фінансове вирівнювання
7. Місцеві бюджети, їх рівні та складові
8. Доходи місцевих бюджетів
9. Видатки місцевих бюджетів
10. Бюджетний процес на місцевому рівні
11. Місцеві податки
12. Місцеві збори
13. Єдиний податок суб'єктів малого підприємництва
14. Місцевий кредит. Облігації місцевої позики

15. Фінансування діяльності та фінансовий стан підприємств комунального господарства

Тема 12. Соціальні позабюджетні фонди

1. Необхідність, зміст і роль соціальних позабюджетних фондів
2. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів, їх становлення та розвиток
3. Вітчизняна практика функціонування соціальних позабюджетних фондів
4. Фонди державного соціального страхування
5. Пенсійний фонд України
6. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Змістовий модуль 4. Фінансова інфраструктура та фінансовий менеджмент

Тема 13. Страхування. Страховий ринок

1. Необхідність і сутність страхового захисту
2. Економічна природа і сутність страхування
3. Функції і принципи страхування
4. Класифікація страхування
5. Поняття страхового ринку, його структура
6. Суб'єкти страхового ринку
7. Особливості діяльності страхових компаній
8. Особливості розробки, надання та просування страхових послуг
9. Державне регулювання у сфері страхування

Тема 14. Фінансовий ринок

1. Сутність та складові фінансового ринку
2. Сегментація фінансового ринку
3. Характеристика інструментів фінансового ринку
4. Суб'єкти фінансового ринку
5. Фінансові посередники, їх класифікація та функціональне призначення
6. Ринок грошей та ринок капіталу: характеристика, суб'єкти, специфічні товари
7. Валютний ринок: характеристика, суб'єкти, специфічні товари
8. Фондовий ринок: характеристика, суб'єкти, специфічні товари
9. Фондові біржі: сутність, призначення, особливості створення та діяльності
10. Валютні біржі: сутність, призначення, особливості створення та діяльності

Тема 15. Фінансовий менеджмент

1. Сутність, мета і завдання фінансового менеджменту
1. Принципи і функції фінансового менеджменту
2. Сутність фінансових рішень, їх розробка, прийняття та реалізація
3. Стратегія фінансового менеджменту
4. Тактика фінансового менеджменту
5. Механізм фінансового менеджменту, його сутність та складові
6. Методи фінансового менеджменту

Змістовий модуль 5. Міжнародні фінанси та фінансова безпека держави

Тема 16. Фінансова безпека держави

1. Фінансова безпека: сутність, фактори і види
2. Рівні фінансової безпеки
3. Складові фінансової безпеки держави (податкова, бюджетна, боргова, грошово-кредитна, валютна, інвестиційна; безпека банківської системи, фондового та страхового ринку).
4. Фінансова безпека суб'єкта господарювання (підприємства, установи, організації)
5. Особиста фінансова безпека

6. Фінансова безпека домогосподарств
7. Міжнародна фінансова безпека
8. Механізм і система забезпечення фінансової безпеки
9. Індикатори стану фінансової безпеки країни

Тема 17. Міжнародні фінанси

1. Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів
2. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу
3. Міжнародний неринковий перерозподіл фінансових ресурсів
4. Міжнародні фінансові інституції

Тема 18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

1. Сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою
2. Фінансова система Сполучених Штатів Америки
3. Фінансова система Федеративної Республіки Німеччини
4. Фінансова система Великої Британії
5. Фінансова система Франції
6. Фінансова система Японії
7. Фінансова система Скандинавських країн

Тема 19. Фінанси Європейського Союзу

1. Етапи економічної інтеграції в Європі. Фінансова політика у контексті поглиблення європейської інтеграції.
2. Валютно-фінансова конвергенція та особливості організації фінансів ЄС
3. Бюджет Європейського Союзу, бюджетна стратегія і бюджетний процес.
4. Гармонізація та уніфікація податкової політики в межах Європейського Союзу
5. Валютна інтеграція, спільна валютна політика ЄС і запровадження євро
6. Основні фінансові інституції ЄС та їх ролі у формуванні єдиної фінансової політики

6. Самостійна робота:
6.1. Денна форма навчання:
КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни ФІНАНСИ

кількість годин СРС згідно з навчальним планом 135 ГОДИН

Види самостійної роботи	Трудо- місткість (годин)	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
1.	2.	3.	4.	5.
Денна форма навчання				
3 семестр				
I. О б о в ' я з к о в і				
1. Підготовка до практичних занять (усні опитування, письмові тестування та розв'язування задач)	65	Протягом семестру	Аудиторна робота Опитування	30
II. Вибіркові				
2. Підготовка індивідуального аналітичного завдання, розрахункової та пошукової роботи із презентацією	70	Протягом семестру	Письмова робота	30
Загальна трудомісткість	135			
Всього балів за СРС у семестрі				60

6.2. Заочна форма навчання:
КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни ФІНАНСИ

кількість годин СРС згідно з навчальним планом 211 ГОДИН

Види самостійної роботи	Трудо- місткість (годин)	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
1.	2.	3.	4.	5.
Заочна форма навчання				
5, 6 триместр				
I. О б о в ' я з к о в і				
1. Підготовка до групових занять (усні опитування та розв'язок задач)	71	Протягом триместру	Аудиторна робота	10
2. Підготовка контрольної роботи	140	Протягом самостійної роботи студента після установчих лекцій	Письмова робота	50
Загальна трудомісткість	211			
Всього балів за СРС у триместрі				60

7. Питання для самоконтролю

1. Фінанси як економічна категорія
2. Об'єкт, предмет і методи фінансової науки
3. Функції фінансів
4. Розподільна функція. Об'єкти та суб'єкти розподілу. Механізм реалізації розподільної функції (первинний розподіл, перерозподіл, вторинний розподіл)
5. Контрольна функція. Органи фінансового контролю в Україні
6. Фінансова система: сутність, організаційно-інституційна структура, внутрішня будова
7. Сфери і ланки фінансової системи України
8. Передумови виникнення та розвитку фінансів
9. Необхідність і причини появи фінансів
10. Товарне виробництво як передумова розвитку фінансів. Роль грошових відносин і ринку у розвитку фінансів.
11. Існування інституту публічної влади як передумова розвитку фінансів
12. Роль держави у виникненні та розвитку фінансів. Виникнення системи державних доходів і видатків, реалізація фіскальної функції
13. Роль фінансів у державному регулюванні економіки країни
14. Історичні періоди виникнення та розвитку фінансів
15. Фінанси як історична категорія. Генезис категорії та терміна «фінанси»
16. Зародження фінансової науки та її зв'язок із фінансовою практикою
17. Етапи розвитку фінансової науки
18. Сутність і складові фінансової науки
19. Зміст, методи та функції фінансової теорії
20. Розвиток фінансової науки в Україні
21. Сутність, значення та складові фінансової політики
22. Види фінансової політики
23. Формування та реалізація фінансової політики
24. Фінансовий механізм, його складові та роль у реалізації фінансової політики
25. Фінансове забезпечення та фінансове регулювання у складі фінансового механізму
26. Важелі впливу, фінансові стимули та санкції
27. Поняття і система фінансового права
28. Об'єкт фінансових правовідносин
29. Сутність і характеристика домогосподарства. Домогосподарство як суб'єкт фінансових відносин
30. Сутність, складові та класифікація фінансів домогосподарств
31. Бюджет домогосподарства
32. Надходження і доходи домогосподарств: первинні, вторинні, сукупний
33. Виплати і витрати домогосподарств: споживчі, неспоживчі, сукупні
34. Сукупні ресурси домогосподарств: сутність, класифікація та складові
35. Сутність і класифікація заощаджень домогосподарств, їх трансформація в інвестиції.
36. Сутність і характеристика суб'єктів господарювання. Їх юридичний статус, форма власності та організаційно-правова форма.
37. Сутність фінансів суб'єктів господарювання та методи їх організації
38. Фінансові ресурси суб'єктів господарювання: сутність, класифікація, джерела
39. Капітал суб'єктів господарювання. Власний та статутний капітал суб'єктів господарювання
40. Фонди грошових коштів суб'єктів господарювання
41. Доходи і витрати суб'єктів господарювання
42. Фінансовий результат суб'єктів господарювання, його формування, в т.ч. по видах діяльності
43. Особливості організації фінансів унітарних приватних підприємств
44. Особливості організації фінансів товариств з обмеженою відповідальністю

45. Особливості організації фінансів товариств з додатковою відповідальністю, повних і командитних товариств
46. Особливості організації фінансів приватних акціонерних товариств
47. Особливості організації фінансів публічних акціонерних товариств
48. Особливості організації фінансів державних унітарних підприємств (комерційних і казенних)
49. Особливості організації фінансів державних товариств
50. Особливості організації фінансів комунальних унітарних підприємств (комерційних і казенних)
51. Особливості організації фінансів комунальних товариств
52. Особливості організації фінансів бюджетних установ. Кошторисне фінансування
53. Особливості організації фінансів неприбуткових організацій
54. Особливості організації фінансів політичних партій та об'єднань громадян
55. Особливості організації фінансів неурядових і громадських організацій
56. Сутність і призначення податків і зборів, їх відмінність і подібність
57. Елементи і класифікація податків
58. Суб'єктний склад, об'єкт і база оподаткування
59. Ставка оподаткування: сутність, види, способи встановлення
60. Податковий період і строк сплати податку чи збору
61. Прямі податки (сутність, види, приклади, характеристика основних таких податків в Україні)
62. Непрямі податки (сутність, види, приклади, характеристика основних таких податків в Україні)
63. Загальнодержавні податки і збори (сутність, види, приклади, характеристика основних таких податків в Україні)
64. Місцеві податки і збори (сутність, види, приклади, характеристика основних таких податків в Україні)
65. Сутність податкової системи та етапи її формування
66. Податкова система, система оподаткування, система податків і зборів, система податкових органів – сутність, взаємозв'язок, спільне та відмінне у поняттях
67. Склад системи податків і зборів України
68. Функції та повноваження податкових органів в Україні
69. Загальна система оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності
70. Спрощена система оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності
71. Сутність, функції, складові та призначення бюджету
72. Поняття зведеного бюджету
73. Бюджетна система України: сутність, призначення, роль
74. Принципи бюджетної системи України
75. Склад і рівні бюджетної системи України
76. Загальний та резервний фонд бюджету: сутність, складові, призначення
77. Спеціальний фонд бюджету: сутність, складові, призначення
78. Поточний бюджет: сутність, складові, призначення
79. Бюджет розвитку: сутність, складові, призначення
80. Доходи бюджету: сутність, класифікація, приклади, характеристика основних доходів бюджетів в Україні
81. Видатки бюджету: сутність, класифікація, приклади, характеристика основних видатків бюджетів в Україні
82. Бюджетний процес і його етапи
83. Повноваження та відповідальність учасників бюджетного процесу
84. Казначейська система виконання бюджетів в Україні
85. Доходи Державного бюджету України
86. Видатки Державного бюджету України
87. Програмно-цільовий метод формування бюджетів в Україні

88. Стан бюджету (збалансований та незбалансований)
89. Профіцит бюджету: сутність, причини, наслідки
90. Дефіцит бюджету: сутність, причини, наслідки, класифікація
91. Фінансування бюджету: сутність та джерела. Операції з фінансування бюджету
92. Управління ліквідністю бюджету
93. Покриття бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту
94. Підходи до збалансування бюджету
95. Секвестр бюджету
96. Державний кредит: сутність, роль та функції, правовий статус.
97. Форми державного кредиту
98. Сутність і види державних позик
99. Облігації державної позики (*теорія і практичні приклади*)
100. Казначейські зобов'язання (*теорія і практичні приклади*)
101. Фідуціарні позики (*теорія і практичні приклади*)
102. Міжнародний державний кредит. Позики міжнародних фінансових інституцій (*теорія і практичні приклади*)
103. Сутність і класифікація державного боргу, його причини та наслідки
104. Прямий і гарантований державний борг
105. Управління державним боргом: сутність, принципи, завдання
106. Боргова стратегія та боргова тактика
107. Боргова безпека держави та її оцінка
108. Управління державним боргом. Методи управління державним боргом (*теорія, практичні приклади, порівняння України з іншими країнами*)
109. Сутність і методи реструктуризації державного боргу (*теорія, практичні приклади, порівняння України з іншими країнами*)
110. Сутність, роль і функції місцевих фінансів
111. Система місцевих фінансів і її складові
112. Суб'єкти системи місцевих фінансів і їх повноваження
113. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика
114. Бюджетний федералізм
115. Фінансове вирівнювання
116. Місцеві бюджети, їх рівні та складові
117. Доходи місцевих бюджетів
118. Видатки місцевих бюджетів
119. Бюджетний процес на місцевому рівні
120. Місцеві податки
121. Місцеві збори
122. Єдиний податок суб'єктів малого підприємництва
123. Місцевий кредит. Облігації місцевої позики
124. Фінансування діяльності та фінансовий стан підприємств комунального господарства
125. Необхідність, зміст і роль соціальних позабюджетних фондів
126. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів, їх становлення та розвиток
127. Вітчизняна практика функціонування соціальних позабюджетних фондів
128. Фонди державного соціального страхування
129. Пенсійний фонд України
130. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування
131. Об'єктивна необхідність і сутність страхового захисту
132. Сутність, функції і принципи страхування. Класифікація страхування
133. Поняття страхового ринку, його структура та суб'єкти
134. Державне регулювання у сфері страхування
135. Сутність та складові фінансового ринку
136. Сегментація фінансового ринку

137. Характеристика інструментів фінансового ринку
138. Суб'єкти фінансового ринку
139. Фінансові посередники, їх класифікація та функціональне призначення
140. Ринок грошей та ринок капіталу: характеристика, суб'єкти, специфічні товари
141. Валютний ринок: характеристика, суб'єкти, специфічні товари
142. Фондовий ринок: характеристика, суб'єкти, специфічні товари
143. Фондові біржі: сутність, призначення, особливості створення та діяльності
144. Валютні біржі: сутність, призначення, особливості створення та діяльності
145. Сутність, мета і завдання фінансового менеджменту
146. Сутність фінансових рішень, їх розробка, прийняття та реалізація
147. Стратегія і тактика фінансового менеджменту
148. Принципи і функції фінансового менеджменту
149. Механізм фінансового менеджменту, його сутність та складові
150. Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів
151. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу
152. Міжнародний неринковий перерозподіл фінансових ресурсів
153. Міжнародні фінансові інституції
154. Фінансова безпека: сутність, фактори і види (рівні)
155. Складові фінансової безпеки держави (податкова, бюджетна, боргова, грошово-кредитна, валютна, інвестиційна; безпека банківської системи, фондового та страхового ринку).
156. Фінансова безпека суб'єкта господарювання (підприємства, установи, організації)
157. Особиста фінансова безпека та фінансова безпека домогосподарств
158. Міжнародна фінансова безпека
159. Механізм і система забезпечення фінансової безпеки
160. Індикатори стану фінансової безпеки країни
161. Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів
162. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу
163. Міжнародний неринковий перерозподіл фінансових ресурсів
164. Міжнародні фінансові інституції
165. Сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою
166. Фінансова система Сполучених Штатів Америки
167. Фінансова система Федеративної Республіки Німеччини
168. Фінансова система Великої Британії
169. Фінансова система Франції
170. Фінансова система Японії
171. Фінансова система Скандинавських країн
172. Етапи економічної інтеграції в Європі. Фінансова політика у контексті поглиблення європейської інтеграції.
173. Валютно-фінансова конвергенція та особливості організації фінансів ЄС
174. Бюджет Європейського Союзу, бюджетна стратегія і бюджетний процес.
175. Гармонізація та уніфікація податкової політики в межах Європейського Союзу
176. Валютна інтеграція, спільна валютна політика ЄС і запровадження євро
177. Основні фінансові інституції ЄС та їх ролі у формуванні єдиної фінансової політики

8. Поточний і підсумковий контроль

Навчальним планом дисципліни передбачені групові (семінарські) заняття, кожне з яких присвячено певній темі курсу. Планом кожного семінарського заняття передбачено питання для обговорення та задачі з відповідних тем, головною метою підготовки та виконання яких є закріплення на практиці теоретичних знань, отриманих під час лекцій.

При відпрацюванні лекцій необхідно звернути увагу на питання для самоконтролю, відповіді на яких мають знайти студенти під час опрацювання конспекту та рекомендованої літератури. Якщо рекомендована література не містить необхідних пояснень, необхідно звернутися до викладача з питанням на практичному занятті або в час, що виділений для індивідуальних консультацій з викладачем. Якщо на семінарі задане питання, що має часткове значення або слабко пов'язане з темою, що обговорюється, викладач має право призначити студенту індивідуальну консультацію в межах часу, що встановлюється навчальним планом.

При виконанні самостійної роботи студент має користуватися конспектом та іншими джерелами зі списку рекомендованої літератури, технічними засобами (калькуляторами, ПК).

Формою контролю ступеню підготовки до групових занять є усне опитування та розв'язування задач, оцінка якого буде здійснюватися відповідно до встановленої шкали. Основними критеріями, при цьому, є: самостійність, послідовність, повнота та змістовність відповідей, правильність результату та творчий підхід у розв'язку задач і т.д. Оцінка роботи здійснюється викладачем під час перевірки письмових самостійних робіт відповідно до встановленої для даного виду робіт кількості балів. Оцінка робіт здійснюється, з урахуванням повноти, правильності, акуратності та своєчасності виконання завдання.

Вибірковим видом робіт протягом триместру є **підготовка індивідуальних аналітичних робіт**, присвячених емпіричному дослідженню основних складових централізованих і децентралізованих фінансів. Виконання таких завдань вимагає користування додатковою літературою, Інтернет-джерелами. У випадку, якщо студент не може знайти джерело, він має звернутися до переліку рекомендованої літератури, а у випадку, якщо відповіді джерела не містять, - до викладача за порадою додаткових джерел.

9. Система оцінювання роботи студентів з дисципліни:

9.1. Система оцінювання роботи студентів протягом семестру:

9.1.1. денна форма навчання

Вид робіт / форми контролю	Максимальна оцінка одиниці контролю	Кількість заходів	Сума балів
Усні опитування	2	5	10
Тестування	2	5	10
Розв'язування задач	2	5	10
Доповідь і презентація пошукової роботи	6	1	6
Виконання розрахункової роботи	6	1	6
Захист аналітичної роботи	5	2	10
Виконання письмової самостійної/контрольної роботи	8	1	8
Загальна кількість балів			60
Екзамен			40
Всього за семестр			100

Оцінювання знань студентів здійснюється згідно шкали:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9.2. Підсумковий контроль

(форми контролю, зразки білетів, тестів, критерії оцінювання)

Формою контролю з дисципліни наприкінці 8 семестру для студентів денної форми навчання є **екзамен**. Екзаменаційні білети розроблено індивідуально для кожного студента та наводяться далі у НМК дисципліни.

Протягом екзамену студент тезово викладає основні аспекти питань, а також письмово розв'язує задачу. Після цього в усній формі відповідає викладачу.

Рекомендованим є такий порядок підготовки до екзамену:

1. переглянути список контрольних запитань (питань на іспит), що були надані викладачем;
2. переглянути конспект лекцій, повторити основні терміни і поняття;
3. продивитися питання та розв'язок задач, що були розглянуті на практичних заняттях;
4. звернути увагу на ті питання та задачі, що були залишені на самостійну проробку студента, для опанування яких необхідно використовувати основну та додаткову літературу з дисципліни.

Під час екзамену в аудиторії студенту забороняється користуватися конспектом лекцій, основною чи додатковою літературою. Для розв'язку задачі студент має можливість використовувати калькулятор.

Основними критеріями оцінювання є: самостійність виконання всіх передбачених завдань, змістовність та логічність відповідей на питання, послідовність та правильність розв'язку задачі, акуратність оформлення розв'язку.

Зразки екзаменаційних білетів

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти бакалавр
Напрямок підготовки 6.030508 фінанси і кредит
Семестр _____
Навчальна дисципліна Фінанси

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

8. Сутність та складові фінансового ринку
9. Фінанси як економічна категорія
10. Особливості організації фінансів неурядових і громадських організацій
11. Склад системи податків і зборів України
12. Сутність і види державних позик

Затверджено на засіданні
Кафедри фінансів і кредиту
Протокол № _____ від „_____” _____ 20____ року
В.о. завідувача кафедри _____

_____	_____
(підпис)	Черненко К.П. (прізвище та ініціали)
Екзаменатор _____	_____
(підпис)	Філімонова О.Б. (прізвище та ініціали)

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти бакалавр
Напрямок підготовки 6.030508 фінанси і кредит
Семестр _____
Навчальна дисципліна Фінанси

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 2

1. Сегментація фінансового ринку
2. Об'єкт, предмет і методи фінансової науки
3. Особливості організації фінансів політичних партій та об'єднань громадян
4. Загальна система оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності
5. Державний кредит: сутність, роль та функції, правовий статус

Затверджено на засіданні
Кафедри фінансів і кредиту
Протокол № _____ від „_____” _____ 20____ року
В.о. завідувача кафедри _____

_____	_____
(підпис)	Черненко К.П. (прізвище та ініціали)
Екзаменатор _____	_____
(підпис)	Філімонова О.Б. (прізвище та ініціали)

10. Список рекомендованої літератури:

Базова

1. Романенко, О. Р. Фінанси : підручник для ВНЗ / О.Р. Романенко ; Міністерство освіти і науки України. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 310 с - [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://cbspodil.org.ua/2017/02/24/romanenko-o-r-finansy-pidruchnyk-dlya-vnz-o-r-romanenko-ministerstvo-osvity-nauky-ukrayiny-kyuiv-tsentr-uchbovoyi-literatury-2016-310-s/>
2. Стойко О.Я., Дема Д.І. С81 Фінанси: навч. посіб. / О.Я. Стойко, Д.І. Дема; за ред. О.Я. Стойка. – К.: Алерта, 2014. – 432 с. - [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/3186/1/Finansu.pdf>
3. Фінанси : Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: ЦУЛ, 2010. - 576с.
4. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с. - [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1055/1/10_KRED_FINANCE_DS_Edition.pdf
5. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с. - [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4243/1/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8.%20%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201.pdf>
6. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 576 с. - [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.culononline.com.ua/Books/Teoriya%20finansiv-Fedosov.pdf>

Допоміжна

1. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навч. посібник / За ред. В.Д. Базилевича, К.: Атіка, 2002, 368 с.
2. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси: підручник, К.: Знання – Прес, 2002, 311 с.
3. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
4. Леоненко П.М., Юхименко П.І., Ільєнко А.А. та ін. Теорія фінансів: Навчальний посібник / За загальною ред. О.Д. Василика. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 480с.
5. Онисько С.М. Податкова система: Підручник, Львів: Магнолія плюс, 2004, 312 с.
6. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. Посібник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2004. – 240 с.
7. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: навч. посібник, К.: Знання – Прес, 2003, 535 с.
8. Проектне фінансування : підручник / А.А. Пересада, Т.В. Майорова, О.О. Ляхова ; КНЕУ, Київ : КНЕУ, 2005.
9. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. А. М. Поддєрьогін. 3-ге вид., перероб. та доп. — К.: КНЕУ, 2000.
10. Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, в редакції від 06.02.2003
11. Ходаківська В.П., Беляєв В.В. “Ринок фінансових послуг: теорія і практика”, навчальний посібник. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 616 с.
12. Матеріали офіційного сайту Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України - [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>
13. Матеріали офіційного сайту Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку - [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.ssmc.gov.ua>
14. Матеріали офіційного сайту Державної фіскальної служби України - [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.dfs.gov.ua>

15. Матеріали офіційного сайту Державного комітету статистики України - [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

16. Матеріали офіційного сайту Національного банку України - [Електронний ресурс] - Режим доступу : www.bank.gov.ua